

XIX. YÜZYIL

OSMANLI DEVLETİ

1792 - 1908

DAĞILMA ISLAHATLAR

II. Bölüm

Pars

AKADEMİ

SERKAN CENGİZ

1

II. Abdülhamit
(Maarrif Perverer - Kızıl Sultan)
1876 - 1909

Maarrif Perver

II. Abdülhamit, Cami'den çok okul yaptırdığı için **Maarrif Perver** olarak anıldı.

Fransız Akademi Üyesi tarihçi;

Kont Albert Vandal Abdülhamit için "**Le Sultân Rouge**" lâkabını kullandı. İttihadçılar malesef bu tabiri **Kızıl Sultan** diye tercüme ederek Ermeniler'le birlikte Abdülhâmit'i kötülemeye başladılar.

Kızıl Sultan

Ermenilerin estirdiği terör ve dehşet üzerine, II. Abdülhamit, Erzincan'daki **IV. Ord. Kom. Müşir Zeki Paşa**' yı **Kamil Paşa Hükümeti** döneminde görevlendirdi.

Ermeniler'e aman vermeyen Zeki Paşa sayesinde Avrupa'da Abdülhamit aleyhine propaganda başladı.

Hamidiye Alayları: Doğu'da **Kürt Aşiret Reisleri**'nin Ermeniler'e karşı örgütlendiği düzensiz milis birlikleri

1905'te Ermeniler **II. Abdülhamit'e Yıldız Camisi'**nde Cuma selamlığında suikast düzenlediler.

II. Abdülhamit muhalifi Tevfik Fikret

"Ey şanlı avcı, tuzağını boşuna kurmadın / attın yazık ki, yazık ki vuramadın dizelerini kaleme aldı.

2

Pars

AKADEMİ

Tershane Konferansı (23 Aralık 1876)

Osmanlı'nın Balkanlar'daki **Bulgar İsyanı'** bastırmasındaki yöntem sonrası Avrupa kamuoyunun baskısıyla İstanbul'da yapılan ve kâğıt üzerinde kalan konferanstır.

Osmanlı kararları kabul etmedi. Rusya Osmanlı'ya saldırdı. (93 Harbi) Osmanlı Konferans kararlarını etkisiz kılabilmek için **Kanuni Esasi'**yi ilan ettiğini açıldı.

Hamidiye Marşı 1876

Necip Paşa tarafından **II. Abdülhamit** için bestelenmiş ve 1876 - 1909 arası için kullanılmıştır

31 Mart Olayı (1909) ile tahttan indirilerek **Selanik'** e sürgüne gönderildi. Selanik'in savaşız Bulgaristan'a geçmesi sonrası İstanbul'da **Beylerbeyi Sarayı'** na getirildi.

Yıldız Sarayı

II.Abdülhamit Dolmabahçe sarayında sadece 236 gün kaldı. Suikast şüphesi burada oturmaktan vazgeçerek **Yıldız Sarayı'** na taşındı.

3

I. MEŞRUTİYET / Kanuni Esasi (23 Aralık 1876 / 13 Şubat 1878)

Anayasal Devlet Düzeni' ne geçildi
İlk defa halk yönetime ortak oldu.

Kanuni Esasi, **Belçika** ve **Prusya** anayasalarından etkilenerek oluşturuldu.

1840 Muhasıl Meclisleri

1864 Vilayet Meclisleri

1864 Vilayet Nizamnamesi ile kuruldu.

1868 Şuray-ı Devlet

Parlemonter sisteme geçişte etkili olmuştur. Siyasi parti yoktur.

1876 Anayasası ve **1961 Anayasası** ile çift meclisli yapı benimsenmiştir.

1876 Anayasası Meclisi Mebusan
1961 Anayasası Senato Meclisi
Meclisi Ayan Temsilciler Meclisi

1876 Tershane Konferansı kararlarını etkilemek için ilan edildi.

Türk tarihinin **ilk anayasası**

Kanunu Cedit: Mithat Paşa'nın Kanuni esasi için hazırladığı taslak metne denir.

Mithat Paşa, Sait Paşa, Süleyman Paşa taslak metin yazan hukukçulardandır.

Mithat Paşa' cı grup tam vatandaşlık için **Abdülaziz'**i tahttan indirdi. **V. Murat'** i tahtta çıkardı.

Tahttan indirenler arasında; **Ali Suavi, Şinasi, Namık Kemal, Mithat Paşa** gibi önemli **Jön Türkler** bulunmaktadır.

Ancak akıl sağlığı yerinde olmadığı için yaptığı antlaşma ile **II. Abdülhamit'** i tahta çıkardı.

4

Kanuni Esasi'nin Önemli Maddeleri

- Herkes kanun ve devlet karşısında eşit haklara sahip
- Herkese eğitim-öğretim, mülkiyet hakkı basın, yayın ve din özgürlüğü verildi.
- Yasama yetkisi, Âyan ve Mebusan Meclisine aittir.
- Âyan Meclisi üyelerini padişah tarafından ömür boyu seçilebilirdi.
- Mebusan Meclisi üyelerini ise dört yıllığına halktan erkekler seçebilecekti.
- Yürütme yetkisi başında padişahın bulunduğu (Heyet-i Vükela) bakanlar kurulu.
- Padişah hükümeti kurma yetkisine sahiptir. Gerekirse hükümeti görevden alabilir. Hükümet padişaha karşı sorumludur.
- Padişah istediği zaman meclisi açıp kapatabilir.

- Kanun teklife hükümete aittir, Padişah istediği yasaı veto edebilir. Yasalar padişahın onayı ile yürürlüğe girebilir.
- Padişah sürgün etme yetkisine sahiptir.

1877 Şubatında ülke genelinde seçimler yapıldı.

19 Mart 1877'de **Meclis-i Umumî** açıldı.

İlk toplantı **Dolmabahçe Sarayı'**nda yapıldı.

Mebus Sayısı: 69 Müslüman Mebus

46 Gayr-i Müslüman Mebus

Ahmet Vefik Paşa meclis başkanlığına atandı.

93 Harbi sonrası imzalanan **Edirne Mütarekesi (31 Ocak 1878)**'den 13 gün sonra **13 Şubat 1878'de** II. Abdülhamit meclisi süresiz olarak tatil etti.

5

Osmanlı - Rus Savaşı (1877 - 1878) 93 Harbi (Rumi 1293)

Osmanlı'nın Tershane Konferansı kararlarını reddetmesi üzerine Kafkaslar'dan ve Batı'dan saldırıya geçti. Doğu'da **Gazi Ahmet Muhtar Paşa**, Batı'da **Gazi Osman Paşa** başarılı olduysa da yeterli desteği alamadığı için Ruslar, Doğu'da Erzurum, Batı'da Yeşilköy'e kadar ilerledi.

Osmanlı Savaşı sonrasında;

XIX. Yüzyılda Rusya'nın Osmanlı üzerinde politikalarında önemli rol oynayan Rus elçi **İgnatiyef**

3 Mart 1878 Ayastefanos Antlaşması (Geçersiz)

13 Temmuz 1878 Berlin Antlaşması

Tecüman-ı Hakikat (1878)

Ahmet Mithat Efendi'nin başarılı ve tenkid etmeyen, şantaj içerisinde olmayan ciddi haberciliği ile en uzun en itibarlı gazete oldu

Baron Won der Goltz

1878 sonrası Rus yayılmasına karşı II. Abdülhamit ordunun modernize edilmesi için Almanya ile işbirliğine yöneldi.

Won der Goltz müşir olarak atandı.

Krupp ve **Mausser** Alman silah sanayi şirketlerine kapsamlı siparişler verildi.

İlk olumlu sonucunu **1897 Osmanlı - Yunan Savaşı'**nda kendini gösterdi.

Çırağan Vakası (20 Mayıs 1878)

20 Mayıs 1878'de gerçekleştirilen, Çırağan Sarayı'nda tutulan eski Osmanlı padişahlarından **V. Murat'**ı kurtarıp tekrar tahta geçirmek ve...

II. Abdülhamit'i tahttan indirmek amacıyla yapılan ihtilâl girişimidir.

Ali Suavi ve 150 kadar kişi saray muhafızlarını etkisiz hale getirdi. V. Murat korkuya kapılıp isyancılarla gitmedi. Beşiktaş muhafızı Hasan Paşa kalın sopa ile Ali Suavi'nin başına vurup öldürdü.

6

Halepa Fermanı 12 Ekim 1878

Girit Rumlarının 1878 Osmanlı-Rus Savaşı'nı fırsat bilerek ayaklanmak istemiştir. Hareketlenmeleri engellemek için Girit Valisinin Hıristiyan olması ve 5 yıl için büyük devletlerin onayıyla tayin edilmesinde anlaşılmıştır

Ferman'ı Osmanlı Devleti adına asilerle imzalayan **olağan üstü komser** statüsüyle Girit'e giden **Gazi Ahmet Muhtar Paşa**'dır.

Atanan İlk Vali Fotiyadi Paşa

İstinaf Mahkemeleri (1879)

Yeniden başlama anlamına gelir. İlk Mahkemenin verdiği kararı, bir üst mahkemenin yeniden incelemesi

Mukavelat Muharrirleri Nizamnamesi (1879) İlk Noter Teşkilatı

Fransız Noterlik Kanunu esas alındı.

Yıldız İstihbarat Teşkilatı(1880)

II. Abdülhamid, 93 Harbi Sonrası Osmanlı tarihinde ilk defa geniş kapsamlı polis ve istihbarat teşkilatını kurdu.

Bu teşkilatı kurmasında amcasının esrarengiz ölümü ve **Sherlock Holmes** dedektif hikâyelerinden etkilenmesidir. Aynı zamanda siyamanda siyasi rakipleri hakkında bilgi toplamak hazırlanan darbe ve suikast girişimlerini önlemek amacını taşır.

Jurnal:İstihbarat Teşkilatına haber getirip götürenlere denir.

f Pars AKADEMİ

7

Muharrem Kararnamesi 20 Aralık 1881

Bu kararname ile dış borçların miktarı indirilmiş, ödeme koşulları yeniden düzenlenmiştir. Muharrem Kararnamesi'nin 15. Maddesine göre, Osmanlı İmparatorluğu'nun dış borçlarını ödeyememesi sonucu, borç ödemelerini güvence altına alacak olan vergi kaynaklarının toplanması ve denetimi işlevini yürütecek olan ;

Duyun-u Umumiye 'ye bırakılmıştır.

- Devlet içinde devlet durumu -

Böylece Osmanlı Devleti'nin vergilerine el komulmuştur. Ekonomik bağımsızlık sona ermiştir.

Osmanlı iflas ettiğini açıklamıştır.

Duyun-u Umumiye İdaresindeki Yer Alan Ülkeler

İngiltere, Fransa, Almanya, Avusturya, İtalya, Osmanlı ve Galata Bankerlerinden biri olmak üzere **Yedi üye temsilcilerinden** oluşmaktadır.

Rusya, Duyun-u Umumiye üyesi değildir

Rusûm-ı Sitte: 1875 Ramazan Kararnamesiyle ilan edilen **Moratoryum**'dan, 1881 Muharrem Kararnamesine kadar süren döneme denir.

Sanayi-i Nefise Mektebi (1882)

Güzel Sanatlar Okulu

Osman Hamdi Bey'in II. Abdülhamit tarafından müdür olarak atanmasıyla resmen kuruldu. Paris'teki;

Ecole Des Beaux-Art okulu örnek alınarak kuruldu.

Dethier'in ölümü üzerine **Çinili Köşk Müze Müdürlüğü**'ne **1881'de**;

Osman Hamdi Bey atandı.

İlk Türk Müze Müdürü

f Pars AKADEMİ

8

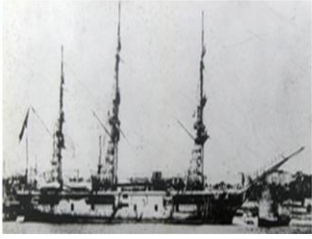

Mekteb-i Nüvvab (1884)

Abdülmecit döneminde 1853'te kurulan **Kadı ve Naib** yetiştiren **Muallimhane-i Nüvvab, II. Abdülhamit** döneminde **Mekteb-i Nüvvab** adını aldı.

Ziraat Bankası (1888)

Menafi Sandıkları ve **Memleketi Sandıkları**'nin yerine kuruldu.

Ertuğrul Fırkateyni

1887'de Japon İmparatoru Komei'nin yegeninin savaş gemisiyle İstanbul'u ziyaret etmesinin ardından iade-i ziyaret olarak **Ertuğrul Fırkateyni** ile **Japonya**'ya ziyaret edilmiştir. Fırkateyn 11 ayda varabildi. Dönüş yolunda **Kuşimoto** açıklarında tayfuna yakalandı **Kayalara çarparak battı. (16 Eylül 1890)**

Halkalı Ziraat ve Baytar Mekteb-i Âlisi (1891)

İlk önce Mektebi Tıbbiye-i Mülkiye içinde açılmıştır. 1894'te iki okul ayrılmıştır.

1910'da Ziraat Mekteplerine Ormancılık dersleri eklenmiş adı **Halkalı Ziraat ve Orman Mekteb-i Âlisi** olarak değiştirilmiştir. 1928'de Halkalı Ziraat Mektebi kapatılmış öğrencileri Orman Mektebine nakledildi.

Nisvan-ı İslam (1892)

Fatma Aliye Topuz; Avrupa'lı kadınlara, İslam'da kadını anlatmıştır.

İkdam Gazetesi (1894)

1894 - 1928 arası yayımlanan günlük siyasi gazetedir.

9

Darülaceze (1895)

Huzur evi

II. Abdülhamit tarafından din, ırk ve cinsiyet farkı gözetmeksizin bakıma muhtaç, kimsesiz, yaşlı ve sakat insanların ayrıca sokağa 0 - 6 yaş kimsesiz çocukların her türlü ihtiyaçlarının karşılandığı aciz evidir.

Meşveret Gazetesi (1895)

Ahmet Rıza kurmuştur. Fransızca ve Türkçe yayınlandı. Yazılarında Meşrutiyeti ilerleme aracı olarak gördü.

Şişli Etfal Hastanesi (1899)

İlk çocuk hastanesidir.

II. Abdülhamid'in 7 aylık kızı Hatice Sultan'ın 14 Şubat 1898 günü difteri hastalığından ölümü üzerine üzüntüye düşen II. Abdülhamid 4 gün sonra **Dr. İbrahim Bey**'i bir etfal (çocuklar) hastanesi kurmakla görevlendirdi

Şurayı Ümmet Dergisi (1902)

1902'den 1929'a kadar çıkan **Jön Türk Dergisi**

Yıldız Sağırlar Okulu (1902)

Özürülüler için açılan ilk okul
İşitme engelliler için açılan ilk okuldur.

Bizebanlar: Saray yada Bâb-ı Âli'de görevli dilsizler

10

Hicaz Demir Yolu Projesi (1900 - 1908)

Şam ile **Medine** Medine arasına inşa ettirilen projenin başında **Alman mühendis Meissner** bulunuyordu. Kutsal topraklarla iletişimi sağlamak için yapıldı. Proje asıl hedefteki **Mekke**'ye kadar **uzatılamamıştır**.

Alman Çeşmesi (1901)
Sultan Ahmet Meyda'nında bulunan **Bağdat Demir-Yolu Projesi**'nin Alman firmalara verilmesi üzerine **Alman İmp. II. Wilhelm** tarafından Almanya'da yaptırıp İstanbul'da yerine monte ettirilen çeşmedir.

Neo-Bizanten Üslubu'nda yaptırılmıştır.

Bağdat Demir Yolu Projesi (1903 - 1930)

Konya'dan **Bağdat**'a ulaşmak için 1600km uzunluğundaki projedir. 1930'larda tamamlandı Tren hattının inşaatı lisansını, Alman Bankası **Deutsche Bank**'a verdi.

İlk seferini 1940'ta **İsmet İnönü**'nün Cumhurbaşkanlığı döneminde yapmıştır.

f Pars AKADEMİ

11

3 B Projesi (Berlin - Basof - Bağdat)

- ➔ Emperyalist ülkeler çıkarlarını gerçekleştirmek için bu projeye önem verdiler.
- ➔ I. Dünya Savaşı'nda en çok kullanılan demir yolu hattıdır.
- ➔ **3 B Projesini ortaya atan Alman İmparatoru II. Wilhelm**

Duyunu Umumiye Binasını, **1897'de** Fransız Levanten **Alexandre Vallaur**y inşa etti. **Atatürk**'ün emriyle bina **İstanbul Lisesi**'nin emrine verilmiştir.

Haydar Paşa Tren Gârı (1908)

İstanbul - Bağdat Demir Yolu Hattı'nin başlangıç noktasıdır. Gâr **TCDD'nin ana istasyonu**'dur.

Cemiyet-i Hayriye-i Nisvaniye (1908)

Kız çocuklarının eğitimi için **Zekiye Hanım** tarafından **Selanik**'te kullanıldı.

Kara Ahmet (1870 - 1902)

- Fransa'da düzenlenen Dünya Baş Pehlivanlığı Şampiyonası'nda rakibi Paul Pons'u yenen **Kara Ahmet**, şampiyonlukta **Şampiyonlar Şampiyonu** unvanını aldı.

- **Kara Ahmet**, İstanbul'a döndüğünde **II. Abdülhamit** tarafından **Osmanî Nişanı** ile ödüllendirildi.

- 1902'de daha 32 yaşında İstanbul'da öldü.

Ceride-i Adliye (1909)

Hukuk alanında yayımlanan gazete

f Pars AKADEMİ

12

Baskı ve İstibdat (1878 - 1908)

II. Abdülhamit'in Meşrutiyet dönemine son verdikten sonra 24 Temmuz 1908'e kadar uyguladığı baskı dönemine İstibdat dönemi denir.

II. Abdülhamit, **Mithat Paşa'** yı **Taif'e** sürgüne yolladı.

Anayasal haklar sınırlandı, basına sansür uygulaması yapıldı.

İttihat ve Terakki (Birlik ve İlerleme) 1889 - 1918

II. Meşrutiyet'in ilanında etkili olmuş ideolojik olarak **Türkçülük'** ü benimsemiş 1889'da kurulmuş siyasi örgüttür.

Kendindinden önce gelen **Genç Osmanlılar'** ın devamı niteliğinde sayılırlar. Avrupalılar **Jön Türkler** diye bahseder. (**Yeni Osmanlılar**)

İttihad-i Osmanî, 2 Haziran 1889'da, İshak Sükûti, İbrahim Temo, Abdullah Cevdet, Çerkez Mehmed Reşid dört öğrenci tarafından ve sonradan onlara katılanlarla birlikte **İstanbul Askerî Tıbbiye'** nin bahçesinde kuruldu. (**Jön Türkler**)

Cemiyet, Edirne'de bir bağ'da 12 kişinin katılımı ile toplandı. Başkanlığa **Ali Rüşdi'**yi seçtiler.

Piknik görüntüsü verilerek yapılan toplantı "**İnciraltı Toplantısı**" veya "**On İkiler Toplantısı**" denilir.

Cemiyet İtalyan **Carbonari Mason Teşkilatı'** örnek olarak **hücreler halinde yapılanması, her üyeye bir sıra numarası verilmesi** bu toplantıda kararlaştırıldı. Birinci hücrenin birincisi **İbrahim Temo** oldu.

 Pars **AKADEMİ**

13

Cemiyet tarafından **Paris'** e gönderilen **Selanikli Nâzım** buradaki eski maarif müdürü **Ahmet Rıza Bey'** i cemiyete üye yapıp **Paris'** te ki muhaliflerle birlikte; **Osmanlı Terakki ve İttihat Cemiyeti** adı altında birleştiler.

Üyeleri; Ahmet Rıza Bey, Selanikli Nazım, Şerafettin Mağmumi ve Milaslı Halil Bey 1895' te itibaren **Meşveret Gazeresi'** ni çıkardılar.

Mizancı Murat Bey, Mizan gazetesindeki eleştirileri nedeniyle gazete kapatılmış, reform teklifi padişahın ilgi görmemiş, Paris'te Ahmet Rıza Bey'den de beklediği ilgiyi görmemiştir. **Cemiyetin kurucularından değildir.** Ancak Jön Türk düşüncesinde ve gruplaşmasında etkilidir.

Şeref Kurbanları: Harp Mektebi öğrencilerinin **Askeri Mektepler Nâzırı Zeki Paşa**ya suikast girişimi sonrasında II. Abdülhamit, 630 kişiyi tutukladı, 74 kişiyi **Fizan'a** sürgüne yolladı. Sürgündekiler **Şeref Kurbanları** olarak anılmıştır.

I. Jön Türk Kongresi 4-9 Şubat 1902
Adem-i Merkeziyet fikrini savunan **Prens Sabahattin'** in **Paris'** te yaptığı kongredir. Ahmet Rıza ve grubu katılmadı, kongre ilgi görmedi.

1906'da Selanik' te İstibdat yönetimini yık isteyen **Osmanlı Hürriyet Cemiyeti** cemiyeti kuruldu.

1906'da Şam' da **Mustafa Kemal Vatan ve Hürriyet Cemiyeti'** ni kurdu. Selanik'te bu cemiyetin şubasını açtı

 Pars **AKADEMİ**

14

Osmanlı Hürriyet Cemiyeti önce **Vatan ve Hürriyet Cemiyeti** ile birleşti. **Doktor-Nazım Bey'** in çabaları ile **Paris'** te bulunan **Osmanlı Terakki ve İttihat Cemiyeti** ile resmen birleşti. (27 Eylül 1907)

29 Ekim 1907' de **Mustafa Kemal**, arkadaşı **Fethi Okyar'** in ısrarı ile **322 Numaralı Üye** olarak derneğe girdi.

Birleşme sırasında cemiyetin adı da değişti **Osmanlı İttihat Terakki ve İttihat Cemiyeti** oldu. -İTC - 27 Eylül 1907

II. jön Türk Kongresi 1907

Ahmet Rıza, Prens Sebahattin, Ermeni Devrimci Federasyonu ve **Malumyan** katıldı. Toplantı sonu bildirgesi;

II. Abdülhamit'i tahttan indirmek ve parlamenter yönetimi kurmak

Reval Görüşmeleri (9 Haziran 1908)

Günümüzde **Estonya'** nın başkenti **Tallin'** de **İngiltere Kralı VII. Edward** ile **Rus Çarı Nikola** ile yapılmıştır. **1907 Üçlü İtilaf'** in kurulması ile her iki devlet aralarındaki sorunları gidermek ve Osmanlıyı paylaşmak üzere toplandı.

Reval'den sonra İngiltere, Rusya'nın Balkan politikasında serbest bıraktı. Bu durum I. Balkan Harbine zemin hazırladı.

I. Dünya Savaşında İttihat ve Terakki Partisi'nin Genel Başkanı **TALAT PAŞA**

I. Dünya Savaşı sonrası İttihat ve Terakki'den ayrılanlar **9 Ekim 1918'de FETHİ BEY'** in başkanlığında **Osmanlı Hürriyetperver Avam Fırkası'** ni kurmuştur. **Mustafa Kemal üye olmuştur.**

15

1908 Devrimi

3 Mart 1908 İngiltere'nin Makedonya sorunu hakkında yayımladığı genelge sonucu, bölgeye İngilizlerin müdahalesini istemeyen Resne' de **Kolağası Niyazi Bey**, 200 asker ve 200 sivil ile dağa çıkıp isyan etti. II. Abdülhamit isyanı bastıramadı. Cemiyet'in Manastır merkezi Padişah'ın Kanuni Esasi'yi yürürlüğe sokmasını istedi.

23 Temmuz günü 21 Pare top atışı ile; **MANASTIR'** da **İttihat ve Terakki** tarafından **Meşrutiyet** ilan edildi. Durum **Yıldız Sarayı'** na telgrafla bildirildi. 23 Temmuz'u, 24 Temmuz'a bağlayan gece kanuni Esasi'nin yürürlüğe konmasına karar verildi.

Çetecilik yoluyla yönetimi ele geçiren ilk hareket

Eyüp Sabri komutasındaki **Ohri Taburu** ile **Niyazi bey** komutasındaki **Resne Taburu** 22 Temmuz'da **Manastır'** da birleşti ve **Müşir Fevzi Paşa'yı** dağa kaldırdılar.

16

II. MEŞRUTİYET (24 Temmuz 1876 / 11 Nisan 1920)

İTC, Meşrutiyetin ilanından sonra doğrudan hükümet kurmadı. 1908 gizli selanik toplantısı sonrası cemiyet fırkaya dönüşmeye karar verdi.

İTC, Şubat 1909'da **Kamil Paşa Hükümeti**'ni **güvensizlik oyu** ile düşürdüler.

Osmanlı tarihinde **güvensizlik oyu ile düşürülen ilk ve son hükümet**

Hüseyin Hilmi Paşa Hükümeti cemiyetin izni ile kuruldu. **31 Mart Olayı öncesi istifa etti. Tevfik Paşa Hükümeti** kuruldu.

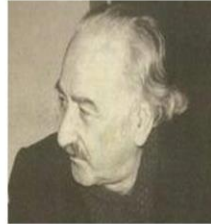
Rical-i Gayb (Görünmez Kişiler):

İktidar 1909 başlarından itibaren sert eleştirilerle karşılaştı. Kongrelerini gizli yapması ve Merkez Komite üyelerini kamuya açıklamaması nedeniyle bu deyim **siyasi hiciv** diline girdi.

II. Meşrutiyet'in ilanı sonrası

- **Bulgaristan**, bağımsızlığını ilan etti. (1908)
- **Girit**, Yunanistan'a bağlanma kararı aldı
- **Avusturya - Macaristan**, Bosna - Hersek'i ilhak etti.

Meclis, 11 Nisan 1920 **Vahdettin**'in Meclis-i Mebusan'ı kapatmasına kadar sürdü.

Mahmut Goloğlu
1215 - 1982

23 Nisan 1920
29 Ekim 1923

arasındaki **TBMM Rejimini**, **III. Meşrutiyet Dönemi** dönemi olarak adlandırır.

f Pars AKADEMİ

17

1909 Kongresi ve Mustafa Kemal

İTC, 22 Eylül 1909'da **Selanik**'te gizli bir kongre daha düzenledi. **Mustafa Kemal**, kongreye **Trablus** delegesi olarak katıldı.

Musta Kemal, Siyasetle uğraşanların askerlik mesleğini bırakmasını gerektiğini söylemiş kendisini sadece **Kazım Karabekir** destekledi.

f Pars AKADEMİ

31 Mart Vakası (13 Nisan 1909)

Nisan 1909'da

- İTC, ye muhalif **Serbesti Gazetesi**'nin yazarı **Hasan Fehmi Bey**'in kimliği belirsiz kişilerce Galata Köprüsünde öldürülmesi
- **Ahrar Fırkası**'nın İTC'ye karşı muhalefeti
- **Volkan Gazetesi** yazarı **Derviş Vahdet**'in isyancılara destek vermesi
- **Avcı Taburları**'nın isyancılarla hareket etmesi
- **31 Mart Olayı**'na zemin hazırladı.
- İsyana karşı Selanik'te **1 Günde**, **Hareket ordusu toplandı. Trenle Yeşilköy'e geldi**

Hareket Ordusu' İstanbul'da

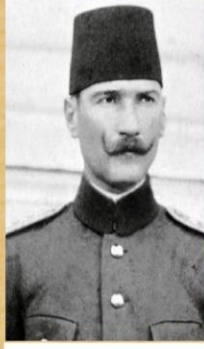
18

- Ordu Komutanı **Mahmut Şevket Paşa** Tümen'in kurmay subaylarından biride **Mustafa Kemal'** dir.

Mahmut Şevket Paşa

Kur. Yüz.Başı M. Kemal

- İsyanın bastırılması sırasında 300 kişiden fazla kişi öldü.
- **Derviş Vahdet**, İzmir'de yakalandı, İstanbul Sıkı Yönetim Mahkemesinde yargılandı Ayasofya Meydanı'nda asılarak idam edildi.

Osmanlıda Rejime karşı ilk isyandır.

31 Mart Vakası Sonrasında;

- **II. Abdülhamit** tahttan indirildi. Yerine **kardeşi V. Mehmet Reşat** getirildi.
- **Hüseyin Hilmi Paşa Hükümeti** kuruldu. Bu hükümet Divan-ı Harbin II. Abdülhamit'i yargılamasına izin vermedi.
- **Kanuni Esasi'** maddeleri değiştirildi.
- II. Abdülhamit, **Selanik'** e sürgüne gönderildi.

Selanik'in 12 Kasım 1912'de savaş yapmadan **Bulgaristan'** a teslim olmasıyla II. Abdülhamit **Beylerbeyi Sarayı'** na getirildi. Ölümüne kadar (1918) burada kaldı

f Pars AKADEMİ

19

Kanuni Esasi'de Değiştirilen Maddelerden Bazıları

► Meclis-i Mebusan, Heyet-i Vükelayı güvensizlik oyu ile düşürebilecek

► Kanun teklif etmek için padişahın iznini alma şartı kaldırıldı.

► Heyet-i Vükela (Bakanlar kurulu) Meclise karşı sorumlu olacak

► Padişah'ın veto ettiği yasaları Meclis-i Umumi 2/3 çoğunlukla kabul ederse padişah kanunu tasdik etmek zorunda kalacak

► Sadrazam'ı Padişah atayacak, Bakanları Sadrazam atayacak

► Padişah'ın sürgün yetkisi kaldırıldı.

► Uluslararası antlaşmalar, Meclis-i Umumi'nin onayına bırakılacak

► Kanun dışı tutuklama yasağı getirildi Sansüre yasak konuldu.

f Pars AKADEMİ

20

Osmanlıda ilk defa Çok Partili hayata **II. Meşrutiyet** ile geçildi.

Teceddüd Fırkası (1918)

1918 Mondros Mütarekesi sonrasında **İttihat ve Terakkinin son kongresinde kendisini feshederek kurduğu** partidir.

Halâskâr Zâbitân (1912) - Kurtarıcı Subaylar -

1912'de **Alaylı Subaylar** tarafından kurulan İttihatçıların suikastlerine karşılık veren, Hürriyet ve İtilaf Fırkası yanlısı silahlı örgüt

Hürriyet ve İtilaf Fırkası (21 Kasım 1911)

İttihat ve Terakki'ye karşı kurulmuş **en önemli muhalefet partisi** Parti liderleri **Damat Ferit, Refik Halit Karay, Ali Kemal**

İttihat ve Terakki Fırkası (2 Haziran 1889)

İbrahim Temo, İshak sukuti, Abdullah Cevdet, Mehmed Raşid, Hikmet Emin kurdu. **Meşveret, Mizan, ve İctihad** gazeteleri bu partiyi destekledi.

II. Meşrutiyet'in ilanı sonrasında bütün partilerin aynı anda gittiği seçim **1912 Sopalı Seçimleridir.**

Ahrar Fırkası (1908)

Liberal yön Türk kanadı **Prens-Sebahattin** İstanbul'da kurdu. **Volkan** ve **Serbesti** gazeteleleri bu partiyi destekledi.

Osmanlı Demokrat Fırkası (1908)

İbrahim Temo kurdu. 1911'de Hürriyet ve itilaf fırkasına katıldı.

Fedakaran-ı Millet Cemiyeti (1908)

Arap asıllı Osmanlılar tarafından kuruldu.

Osmanlı Ahali Fırkası (1910)
Gümülcine Mebusu İsmail Bey, kurdu. 1911'de Hürriyet ve itilaf fırkasına katıldı.

II. Meşrutiyet Fırkaları

Osmanlı Sosyalist Fırkası (1910)

İştirak dergisini yayınlayan **Hüseyin Hilmi** kurdu. **Türkler tarafından kurulan ilk sosyalist partidir.**